

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

Артамонова Н.О.

*доктор наук із соціальних комунікацій,
старший науковий співробітник,
Інститут медичної радіології імені С.П. Григор'єва
Національної академії медичних наук України*

ВПЛИВ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЦИФРОВОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ПАТЕНТНИХ ФОНДІВ

Дослідженню можливостей патентної інформації в інформаційно-патентному забезпеченні науки і окремих галузей промисловості присвячено чимало праць. Низка досліджень аналізує патентну інформацію у різних наукових сферах [1–5], але в цих публікаціях не висвітлені питання формування патентних фондів у сучасних умовах розвитку цифрових наукових комунікацій.

Для більш повного розкриття змісту патентної діяльності як процесу наукової комунікації бажано виділити особливості виникнення, передачі і використання патентної документації, а також специфіку патентно-інформаційних процесів, яку слід враховувати при побудові патентних фондів.

Оскільки патентна документація є головним засобом патентно-інформаційного забезпечення інноваційної діяльності, то її використання має велике значення для стратегічного планування в інноваційній сфері. Однак, на наш погляд, до теперішнього часу не приділяється належної уваги проблемі формування цифрових патентних фондів, хоча це є невід'ємною частиною патентного забезпечення інноваційного шляху розвитку держави.

Мета роботи – визначити вплив розвитку цифрової патентної документації на формування спеціалізованих фондів наукової установи.

Варто зауважити, що активний інноваційний розвиток країн світу, поява технічних досягнень і зростання обсягу патентних документів, а також інформатизація галузей науки, призвели до поширення патентної документації, зміни її формату і засобів. За цих умов соціокомунікаційного розвитку суспільства особливого значення у системі інформаційного забезпечення набули цифрові патентні ресурси.

Патентні документи мають свої специфічні властивості, що впливають на наукову комунікацію. Головною серед властивостей патентного документа є його соціальна спрямованість, яка сприяє прогресу в науково-технічній сфері.

Очевидно, що розвиток цифрового середовища впливає на трансформацію не тільки на зміст і форми самої ПД, її інфраструктурних утворень, а й методи її зберігання та доведення до вчених і фахівців.

Основним інструментом кожного працівника в області охорони промислової власності є інформація, що надається, перш за все, офіційними

бюлетенями патентних відомств і описами винаходів до охоронних документів. Але відомства більшості країн під впливом цифрової революції трансформують свої патентні бюлетені та описи у цифрову форму, а деяку з них взагалі відмовляються від паперової форми. Зростаюча роль цифрових бібліотек примусовує інформаційних працівників, інноваторів, винахідників та інших користувачів використовувати прямий доступ до віддалених фондів патентних баз даних. У практиці обслуговування споживачів більшу значущість набув моніторинг інформаційних ресурсів телекомунікаційних мереж.

Незважаючи на наявні недоліки комерційних патентних ресурсів, такі як висока ціна, електронні джерела патентної інформації мають цілу низку переваг – компактність, оперативність доступу, можливість здійснити завантаження знайдених документів і їх копіювання, переклад описів патентів, детальний статистичний аналіз поданих про патенти, доведення великих обсягів до максимального числа користувачів та ін.

Вирішення завдань щодо формування патентних фондів бібліотек наукових установ в сучасних умовах спрямовано в напрямку цифрових форм. З урахуванням того, що сучасні патентні БД мають могутні пошукові засоби, глибоке охоплення інформації і забезпечують одночасний доступ до всієї доступної інформації. Крім того, сучасний рівень розвитку інформатики і зростання кількості оцифрованих патентних фондів, створили передумови для проведення їх статистичних досліджень. Особливий інтерес представляє використання патентної інформації для стеження за тенденціями розвитку технологій та діяльністю конкурентів у розробці нових технічних рішень.

Отже в Інтернеті налічується чимало інформаційних ресурсів, що надають достовірні відомості про патенти, опубліковані національними і міжнародними патентними відомствами. Кожна з цих баз даних має власну пошукову систему. Ці пошукові системи відрізняються своїми можливостями, але всі вони побудовані на схожих принципах і прийомах пошукової роботи. Пошукове завдання для них записується у бланку пошуку, який містить поля для введення значень базових атрибутів патентного документа. Деякі з систем пропонують кілька варіантів бланків – для звичайного, швидкого, ускладненого пошуків, які відрізняються кількістю пошукових атрибутів та можливістю застосування нечітких запитів. Патентна інформація (ПІ) також надається вказаними відомствами на компакт-дисках, де вона записується у різних форматах і супроводжується програмами, які забезпечують доступ до неї і ті ж самі пошукові можливості. Деякі з таких програм «розуміють» формати кількох відомств, але їх можливості з розпізнавання форматів обмежені.

Для формування або використання патентних фондів важливим є моніторинг характеристик патентних ресурсів, навіть дуже відомих. Нами були проаналізовані сучасні можливості патентних ресурсів BOIB (PatentScope), ЄПВ (Espacenet) та Patent Lens. Але слід зазначити, що всі безкоштовні інформаційні ресурси мають недоліки, серед яких: відсутня повнота патентної документації; збереження історії пошукових запитів компаніями, що надають доступ до безкоштовних баз; немає контролю імен винахідників і патентовласників; немає можливості зберігати знайдені документи у зручному

форматі, а також повністю відсутні повні тексти англійською мовою патентів Японії, Китаю, Кореї, Індії, Тайваню та інших країн.

Таким чином, встановлено, що вплив розвитку цифрової патентної документації на формування спеціалізованих фондів наукової установи примушує інформаційні служби установ більш ретельно вивчати цифрові патентні фонди для їх ефективного використання.

Список використаних джерел:

1. Літвінова О. В. Аналіз особливостей патентно-інноваційної стратегії при створенні орфанних препаратів / О. В. Літвінова // Фармацевтичний часопис. – 2015. – № 2. – С. 76–81.
2. Стрельцова Е. А. Патентная активность в сфере биотехнологии / Е. А. Стрельцова // Форсайт. – 2014. – Том 8, № 1. – С. 52–65.
3. Jefferson O. A. Public disclosure of biological sequences in global patent practice / O. A. Jefferson, D. Kollhofer, P. Ajjikuttira, R. A. Jefferson // World Patent Information. – 2015. – Vol. 43. – P. 12–24.
4. Jurgens B. Patents from Latin America and Spain with Latipat: Country coverage and ability to search for emerging topics like Nanotechnology / B. Jürgens, V. Herrero-Solana // World Patent Information. – 2016. – Vol. 46. – P. 1–8.

Бурдейна М.В.

аспірант,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ РЕЛІГІЙНИХ ЗМК

Сьогодні церкви та релігійні організації щодалі активніше намагаються комунікувати із сучасним суспільством. Задля вибудовування шляхів комунікації з громадськістю вони, зокрема, засновують власні медіа. В умовах поліконфесійності, складності релігійного медіа-дискурсу та впливовості релігійних ЗМК на окремі аудиторії, актуальним є нині розуміння правових меж їхньої діяльності.

Релігійні засоби масової комунікації є складовою вітчизняного інформаційного простору, а отже зобов'язані дотримуватися норм чинного законодавства України, які регулюють відносини між державою та ЗМК.

Основні права, свободи й обов'язки людини і громадянина викладені в Конституції України. Значна кількість дослідників, на напрацювання яких ми спиралися в нашому дослідженні, акцентує свою увагу на правових аспектах свободи совісті, релігійної свободи, звертаючись до статті 35 Основного Закону України, у якій зазначено: «Кожен має право на свободу світогляду і віросповідання. Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культи і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність» [6]. Науковець А. Колодний заперечує існування свободи совісті у конфесійних медіа